בעזהשי"ת

דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וגו' (יב ב) איתא במדרש (רבה יד א) הה"ד (תהלים קלט, ה): אחור וקדם צרתני, א"ר יוחנן אם זכה אדם נוחל שני עולמות הזה והבא, ואם לאו בא ליתן דין וחשבון. וצריך ביאור.

ויש לומר בהקדם מש"כ **בשב שמעתתא** (הקדמה) לרמז במה דאיתא בגמרא (בבא בתרא קמא ע"א) **בת תחילה סימן יפה לבנים, דרביא לבנהא**, עפ"י מ"ש באבות (ג ט) כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת, וכל שחכמתו קודמת ליראת חטאו וכו', והנה בזוה"ק כינה להיראה בשם 'בת' ולתורה בשם 'בן', וזהו בת תחילה - היינו היראה, סימן יפה לבנים - היינו תורה, דרביא לבנהא, דע"י התורה מתקיימת. ובזה יבואר פירוש שירת האזינו (דברים לב יט) וירא ה' ויינאץ מכעס בניו ובנותיו, - היינו מה שמקדימין בן לבת, פירוש תורה ליראה, ויאמר אראה מה אחריתם כי דור תהפוכות המה - שמהפכין הסדר, וע"י כך בנים לא אמון בם - פירוש גם התורה לא תתגדל ותתקיים בה. עכ"ד הנחמדים.

והנה ידוע מה שפירש **הגר"א** על המשנה (אבות פ"ג מ"א) **'ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון'**, ופירוש כי נתינת דין היא על מה שחטא, ונתינת חשבון הוא מפני שאין אדם חפשי מבלי לקיים המצות בכל שעה ורגע, אם כן באותו רגע שעבר עבירה, מלבד העבירה שעשה הרי באותו שעה לא קיים מצוה, וזה החשבון, שלא קיים מצוה בעת עשיית העבירה. עכ"ד. **ובייטב לב** (פ' בראשית) מוסיף בזה כי בתשובה מיראה מכח עונש וכדומה, אין אדם מתחרט רק על העבירה שעשה, אמנם אם אדם עושה תשובה מאהבה שרוצה למלאות רצונו ית"ש ולקיים מצותיו, ולכן מתחרט גם על מה שבאותו שעה לא מילא רצונו יתברך בקיום איזה מצוה, וזהו שאמרו בתשובה מאהבה זדונות נעשית לו כזכיות, כי מתקן גם מה שלא עשה מצוות. ודפח"ח.

וכתב בספר **באר שבע** (להגה"ק מטאלטשווא זצוק"ל) בשם הקדמונים, דאף דקיי"ל שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, מ"מ על הזכיות שמגיע לו ע"י תשובה מאהבה, שזדונות נעשה לו לזכיות, ע"ז יש שכר גם בהאי עלמא, ע"כ.

ועל פי זה יש לפרש, **אשה כי תזריע וילדה זכר**, 'אשה' רמז לירא, ו'זכר' רמז לחכמה, ואם מזריע תחילה בחינת 'אשה' - היינו היראה, אזי 'וילדה זכר', יכול להתקיים חכמתו.

וזהו גם כן הרמז במה שהביא המדרש כאן, **הה"ד אחור וקדם צרתנו**, כי הנה האיש נברא תחילה ואח"כ האשה, ומרמז כי צריך להקדים המאוחר, היינו 'האשה' כלומר בחינת היראה, ואח"כ בחינת 'איש' היינו חכמה, ואז חכמתו מתקיימת, וזהו 'אחור' 'וקדם' צרתנו. ומסיים, **א"ר יוחנן אם זכה אדם נוחל שני עולמות הזה והבא**, כי התורה הוא מביא את האדם לאהבת ה', ולפי זה מי שהוא יראתו קודמת לחכמתו וחכמתו מתקיימת, אזי יש בו יראה ואהבה משולבים כאחד, ולפי מה שהבאנו לעיל, מי שיש בו אהבה גם כן הרי מתקן גם על מה שלא קיים מצוה בעת עשיית העבירה, ועל ידי זה יש לו ג"כ שכר בעולם הזה, וזהו 'אחור' 'וקדם', היינו אהבה ויראה, נוחל שני עולמות הזה והבא, **ואם לאו**, שאין לו יראה ואהבה, **עתיד ליתן דין 'וחשבון'**, דין על העבירה שעשה וחשבון על מה שלא קיים מצוה באותו שעה.

❖ ❖ ❖

זאת תהי' תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן. (יד ב).

במדרש הה"ד (תהלים לד, יג) **מי האיש החפץ חיים, מעשה ברוכל אחד שהיה מחזיר בעיירות ואומר מאן בעי למזבן סם חיים, שמעיה ר' ינאי וכו', הוציא לו ספר תהלים הראה לו פסוק 'מי האיש החפץ חיים', מה כתיב בתריה, נצור לשונך מרע, סור מרע ועשה טוב.** ע"כ, וצ"ב.

וי"ל בהקדם מה דאיתא (עירובין יג:) דשתי שנים ומחצה נחלקו ב"ש וב"ה אי טוב לו לאדם שנברא או טוב לו לאדם שלא נברא, **ונמנו וגמרו דטוב שלא נברא ועכשיו שנברא יפשפש במעשיו**, וידועין דברי **המהרש"א** (מכות כג) דפי' 'נמנו' וגמרו דמונין את המצוות, ונמצא דיש יותר מצוות לא תעשה ממצוות עשה, ולפי"ז יותר שכיח לעבור על ציווי ה' מלקיים מצוותיו, והרי קרוב להפסד יותר מלשכר, ולכן הוה טוב שלא נברא משנברא, עכ"ד. ומעתה תקשה אי טוב שלא נברא, א"כ אמאי נברא האדם, דמעליון לא תצא הרעות.

והנה **מרן רבינו זלל"ה בדברי יואל** כתב לתרץ על פי מש"כ **בפרשת דרכים** (דרוש ד', דרך מצרים) שהקב"ה צופה על העתידות לטובת ישראל ולא לרע להם ח"ו, ומוכיח כן מדברי המדרש (פ' שמות) על הפסוק ראה ראיתי, שתי ראיות קבלת התורה כדכתיב (שמות ג יב) בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה, ויודע מה שעתידין להכאיבני במדבר, ואף על פי כן אני גואלם, ע"כ, והרי שהקב"ה מצרף טוב העתידות לטובה ולא לרעה. ולפ"ז שפיר הוה יותר קרוב לשכר מלהפסד, כי לטוב מצרף הקב"ה גם מה שעתידין לעשות וגם מעשי מצוות של דורות העתידים מצרף לזכות האבות, ולכן הוה שפיר טוב הבריאה, ובזה מפרש רבינו ז"ל, מש"כ (בראשית ב יח) **לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו**, פירוש, אמנם כי לא טוב בריאת האדם כשהוא לבדו, כי קרוב להפסד יותר מלשכר, אבל, אעשה לו עזר כנגדו, היינו אשה מהוגנת, ועל ידה יקיים פרי' ורבי' ויתרבה לו דורות ישרים ומבורכים, ועי"ז יתוספו לו זכות דורות העתודים, ושפיר הוה טוב הבריאה, עכדה"ק.

ועל פי זה נראה לפרש המדרש, **מעשה ברוכל שאמר מאן בעי למיזבן סמא דחיי**, כלומר, שיהי' חייו חיים ויהי' טוב לו מה שנברא, לזה אמר, **סור מרע ועשה טוב**, שישא אשה שהוא טובה ומהוגנת, בעלת יראת שמים ומידות טובות, ועי"ז יוכל להעמיד דורות ישרים ומבורכים, ויצטרפו לו זכותם לטובה, ובזה יש גם לפרש מאמר החכם (משלי יח כב) **מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה'**, כי מי שמצא אשה ומצא טוב, אשה טובה שיוכל להעמיד דורות ישרים עמה, על זה נאמר, ויפק רצון מה', שזה הי' כוונת ורצון ה' בבריאה, והנה טוב מאוד.

ובדרך זה י"ל **והגדת לבנך ביום ההוא לאמר**, כלומר שיאמר גם לדורותיו העתודים שיאמינו בה', כי, **בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים**, כי לפי מש"כ לעיל בשם הפרשת דרכים, הגאולה הי' ג"כ בזכות בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים וגו', והקב"ה צירף זכותם לטובה ולא להיפך.

ובענין זה יש לפרש פסוקי התורה בפרשתן, **זאת תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן**, כי מצינו במפרשים עוד טעם נכון ליישב למה ברא אלקים את האדם, והוא עפי"מ דאיתא בגמרא (מנחות קי א) כל העוסק בתורה כאילו הקריב עולה, לפי"ז יש לומר כי אע"פ שהלא תעשה מרובין מן העשה, מ"מ הקב"ה חושב לאדם בלמדו משפטי התורה כאילו עשאם ושפיר הוה קרוב לשכר יותר מן ההפסד, לפי זה י"ל **זאת 'תורת' המצורע**, מצורע - קאי על הבא לשוב אל ה' ולתקן מה שחטא, העצה הוא, שיעסוק בתורה וילמוד משפטי ה', ובזה מלבד עשיית המצוות בפועל גם בלמדו תורת המצוות יחשב לו כאילו עושאו, ומסיים, **ביו"ם טהרתו והובא אל הכהן**, כלומר שיותר טוב עצה זו ממש"כ לעיל בשם הפר"ד, כי על ידי זה יזכה לטובה גם 'היום' היינו עכשיו בחייו בלי סיוע זכות בניו ודורותיו העתודים, כי יעמוד לו זכות עצמו להתקרב אל ה' על ידי התורה והמצוות, והבן.

ברכת מזל טוב
לנכדי היקר מו"ה **מנחם מאיר יאקאבאוויטש** הי"ו
חתן חתני מו"ה **ישראל שיפף** הי"ו
לרגל הולדת בתו/נכדתו למז"ט ובשעטומ"צ